

Research Article

ภาพสะท้อนบริบทสังคมจากคำร้องในเพลงลูกทุ่งของครูไพบูลย์ บุตรขัน REFLECTIONS ON THE SOCIAL CONTEXT FROM LYRICS IN LUK THUNG SONG OF KRU PHAIBOON BUTKHAN

ภัสชา น้อยสอาด* และ นพรัตน์ มัดสมบุญณ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Patcha Noisa-ard* and Nopharat Mudsomboon

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*E-mail: patcha@pnru.ac.th

Received: 2021-05-11

Revised: 2021-06-05

Accepted: 2021-06-07

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนบริบทสังคมจากคำร้องในบทเพลงลูกทุ่งไทยของครูไพบูลย์ บุตรขัน ได้แก่ ความหมายของบทเพลง ภาพสะท้อนวัฒนธรรมด้านรูปธรรม นามธรรม และคุณค่าด้านวรรณกรรม ผลการวิจัยพบว่า 1) เพลง “ค่าน้ำนม” มีความหมายให้ระลึกถึงพระคุณแม่ ด้านรูปธรรมสะท้อนวิถีชีวิตและบทบาทความเป็นเพศแม่ ด้านนามธรรมสะท้อนค่านิยมความกตัญญู กตเวที ด้านวรรณกรรมมีคุณค่าด้านศีลธรรม 2) เพลง “ชายสามโบสถ์” มีความหมายแสดงถึงความเสียใจของชายที่บวชแล้วถึงสามครั้ง ด้านรูปธรรมสะท้อนข้อปฏิบัติให้หลีกเลี่ยงการบวชซ้ำสามครั้ง ด้านนามธรรมสะท้อนค่านิยมการได้บวชเป็นพระภิกษุและความเชื่อเรื่องมารมาผจญ ด้านวรรณกรรมมีคุณค่าด้านทักษะเชิงวิจารณ์ 3) เพลง “โลกนี้คือละคร” มีความหมายเชิงเปรียบเทียบชีวิตคนว่าเหมือนละครซึ่งมีจุดจบชีวิตคือความตาย ด้านรูปธรรมสะท้อนบทบาทและสัจธรรมของชีวิต ด้านนามธรรมสะท้อนถึงความสุข ความทุกข์ ว่าไม่แน่นอน ด้านวรรณกรรมมีคุณค่าด้านปัญญา และ 4) เพลง “บุพเพสันนิวาส” มีความหมายถึงการเกี้ยวสาว ด้านรูปธรรมสะท้อนเรื่องการสร้างบุญกุศลของคนไทยพุทธ ด้านนามธรรมสะท้อนความเชื่อเรื่องผลบุญในชาติก่อน ด้านวรรณกรรมมีคุณค่าด้านศีลธรรม คำร้องส่วนใหญ่แสดงถึงอารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการตามและเข้าถึงสุนทรียะได้ง่าย

คำสำคัญ : ภาพสะท้อนบริบทสังคม เพลงลูกทุ่งไทย ไพบูลย์ บุตรขัน

ABSTRACT

This research used qualitative research methodology. The objective was to study the social context reflection from lyrics in the Luk thung song of Kru Phaiboon Butkhan, namely the songs' meaning, the reflection on concrete and abstract cultures, and the literary value. The result showed that 1) the “Kha Namnom” song has the meaning of the mother's grace remembrance. For the concrete, the lifestyle and motherhood roles were reflected. For the abstract, the value of gratitude was reflected. For the literature, the moral value was shown. 2) the “Chai Sam Bot” song expresses the condolences of the man ordained three times. For the concrete, the practice of avoiding being ordained three times was reflected. For the abstract, the values of being ordained as a monk and the belief in the devil's adventures were reflected. For the literature, the value of critical skills was shown. 3) the “Lok Ni Khue Lakhon” song expressed the metaphorical meaning of human life as a drama that ended in death. For the concrete, the roles and truths of life were reflected. For the abstract, uncertain happiness and suffering were reflected. For the literature, the intellectual value was shown. And 4) the “Bupphesanniwat” song has the meaning of flirting with young women. For the concrete, the merit-making of Thai Buddhists was reflected. For the abstract, the belief about merit-making in past life was reflected. For the literature, the moral value was shown. Most of the lyrics expressed human emotions and feelings in an easy-to-understand language that made the audience imaginative and aesthetically approachable.

Keywords: Social Context Reflection, Luk thung song, Kru Phaiboon Butkhan

บทนำ

การวิจัยครั้งนี้นำผลวิจัยส่วนหนึ่งมาจากรายการ “นัยสำคัญด้านสังคมและสังคมลักษณะที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งของครูไพบูลย์ บุตรขัน” ของคณะผู้วิจัย ซึ่งบทความนี้จะเสนอผลการวิจัยด้านภาพสะท้อนบริบทสังคมจากคำร้องเท่านั้น

ครูเพลงลูกทุ่งไทย ไพบูลย์ บุตรขัน ได้รับฉายา “ราชานักแต่งเพลงลูกทุ่งไทยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์” ท่านได้สร้างคุณูปการในการ

ประพันธ์คำร้องบทเพลงลูกทุ่งจำนวนมากกว่าพันเพลง ทั้งเพลงรัก เพลงชีวิต และเพลงประกอบภาพยนตร์ เป็นต้น บทเพลงของท่านมีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ สะท้อนวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของสังคมไทย ผลงานของท่านมีความร่วมสมัย ทันต่อสถานการณ์จึงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง และส่งผลต่อแบบแผนการประพันธ์เพลงในยุคต่อมา จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมี

ความสนใจทำการวิจัยเรื่องภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางสังคมในบทเพลงลูกทุ่งของครูไพบูลย์ บุตรขัน ความสำคัญของบทความนี้จะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจบริบทสังคมไทยช่วงพัฒนาสู่ยุคอุตสาหกรรมเบา (ไทยแลนด์ 2.0) ทั้งนี้เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติบรมครูเพลงลูกทุ่งไทยในวาระครบรอบการเสียชีวิต 50 ปี ในปี พ.ศ. 2565 และเป็นการรักษาภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนบริบทด้านสังคมจากคำร้องในบทเพลงลูกทุ่งของครูไพบูลย์ บุตรขัน

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบความหมายของบทเพลง
2. ได้ทราบบริบทวัฒนธรรมของสังคมไทยในยุคประเทศกำลังพัฒนาสู่ยุคอุตสาหกรรมเบา
3. ได้ประโยชน์จากการศึกษาคุณค่างานด้านวรรณกรรมไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาวัฒนธรรมจากภาพสะท้อนบริบทสังคม ได้แก่ ภาพสะท้อนด้านรูปธรรม ด้านนามธรรม และคุณค่าด้านวรรณกรรม เท่านั้น
2. บทเพลงที่ศึกษามีจำนวน 4 บทเพลง คณะผู้วิจัยคัดเลือกจากบทเพลงที่เคยได้รับรางวัลการแต่งเพลงดีเด่น ได้แก่ เพลงค่าน้ำนม เพลงชายสามโบสถ์ เพลงโลกนี้คือละคร และเพลงบุพเพสันนิวาส เท่านั้น

ทบทวนแนวคิด

คณะผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดด้าน การศึกษา ภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางสังคม และการศึกษาคคุณค่าวรรณกรรม ดังนี้

กัญญ์ โวช (Vejcho, 2018: 11) กล่าวถึงการศึกษาคติชนว่า “เป็นการศึกษาถึงวัฒนธรรม และยังเป็นเครื่องมือให้เข้าใจสภาพชีวิตมนุษย์ที่สะท้อนภาพทางสังคมตั้งแต่เกิดจนตาย คติชนมักแทรกอยู่ในนิทาน ตำนาน สุภาษิต คำพังเพย การแสดง การละเล่น และเพลงพื้นบ้าน”

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด การศึกษาวัฒนธรรมของชาวบ้าน สรุปได้ว่า การศึกษาคควรประกอบด้วยบริบทแวดล้อมหลายด้าน อาทิ ภาษา วรรณกรรม ความหมาย หรือข้อคิดที่แฝงไว้ เช่น ความเชื่อ แนวปฏิบัติ จารีต และชนบประเพณี เป็นต้น โดยมากเป็นคติชน ที่แสดงให้เห็นมิติทางสังคมและวัฒนธรรมอันเกิดจากการหล่อหลอมความเป็นตัวตนของสังคมอย่างเป็นทิศทางเดียวกัน เป็นสิ่งที่ควบคุมแบบแผนในสังคมให้เกิดความเรียบร้อยและมีบทบาทหน้าที่ในการสะท้อนวิถีหรือพฤติกรรมของสังคม เพราะสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกรู้คิด ความประพฤติปฏิบัติ ซึ่งผูกโยงกับความรู้สึกรู้คิดหรือจิตวิทยาโดยสามารถผ่านสื่อต่าง ๆ ได้ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และภาพสะท้อนบริบทสังคมจึงบ่งบอกถึงค่านิยม ความเชื่อ จารีต และชนบประเพณีต่าง ๆ เช่น เรื่องคำสอน เรื่องกฎต้องห้าม เรื่องความรัก และวิถีชีวิตได้อย่างชัดเจน

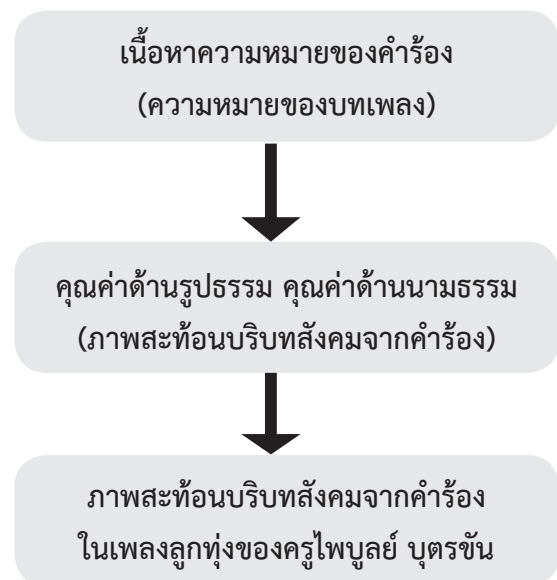
การศึกษาคุณค่าวรรณกรรม ต้องพิจารณาคุณค่าด้านสังคมจากหลักการการวิเคราะห์วรรณกรรมของ อัมรา เทพรัตน์ (Theparat, 2006: 1) สรุปได้ว่า ผู้อ่านต้องค้นหาสาระว่า ผู้เขียนต้องการเสนอสาระใด วรรณกรรมทุกเรื่องจะสะท้อนภาพชีวิตและสังคมการพิจารณาคุณค่าวรรณคดีด้านสังคมแบ่งออกได้ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่ ด้านนามธรรม ได้แก่ ความดี ความชั่ว ค่านิยม จริยธรรมของคนในสังคม ด้านรูปธรรม ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต การแต่งกาย และการก่อสร้างทางวัตถุ เป็นต้น

คุณค่าด้านสังคมจากวรรณกรรม มีเนื้อหาสะท้อนชีวิต ความเป็นอยู่ ค่านิยม วัฒนธรรมและ จริยธรรมของคนในสังคม อีกทั้งการสะท้อนสภาพสังคมในสมัยนั้นทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมประเพณี แนวคิด ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนแนวคิดทางด้านพุทธศาสนา สวรรค์ นรก ความกตัญญู และการตอบแทนคุณต่อผู้มีพระคุณ เป็นต้น

ในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยจะวิเคราะห์คำร้องจากแนวคิดคติชนวิทยาและการศึกษาคุณค่า

วรรณกรรมเพื่ออธิบายภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางสังคม โดยแบ่งประเด็น ได้แก่ ความหมายของบทเพลง คุณค่าด้านรูปธรรม นามธรรม และวรรณกรรม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ คัดเลือกบทเพลงที่มีคำร้องสะท้อนบริบทสังคมไทย ในช่วงประเทศกำลังพัฒนาสู่ยุคอุตสาหกรรมเบา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ครูเพลงที่เป็นลูกศิษย์ของครูไพบูลย์ ทายาทของครูไพบูลย์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย นักวิชาการด้านเพลงลูกทุ่งไทย และผู้นำชุมชนในท้องที่ศูนย์เรียนรู้บ้านคีตกวีไพบูลย์ บุตรขัน เพื่อวิเคราะห์คุณค่าด้านรูปธรรม นามธรรม และด้านวรรณกรรมจากคำร้อง มีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความ แถบบันทึกเสียง และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงของครูไพบูลย์ บุตรขัน

การเก็บข้อมูลภาคสนาม คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม และศูนย์เรียนรู้บ้านคีตกวีลูกทุ่งไทยไพบูลย์ บุตรขัน ในชุมชนบ้านท้องคั้ง ตำบลเชียงรากใหญ่ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็นการสัมภาษณ์และการจัดกลุ่มสนทนาและวิพากษ์ข้อมูล (Focus Group Interview or Focused Interview) จากบุคคลกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ข้อมูลวิจัยมีความสมบูรณ์เพียงพอ โดยจัดการประชุมกลุ่มย่อยผู้เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนและตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ขั้นต่อไป

2. ขั้นตอนการจัดกระทำข้อมูล

การคัดเลือกบทเพลงต้นฉบับ และจำแนกเป็นหมวดหมู่ จากนั้นถอดเทปและลำดับ

ความถูกต้องของข้อมูล

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น ข้อมูลความหมายของบทเพลง ข้อมูลคุณค่าด้านรูปธรรม นามธรรม และวรรณกรรม

4. ขั้นตอนตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบสามเส้าโดยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเพลงลูกทุ่งไทย ได้แก่ ครูเพลง ทายาท และผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้องอีกครั้ง

5. ขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย

นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบบทความวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. ครูเพลงที่เป็นลูกศิษย์ผู้ใกล้ชิดครูไพบูลย์ บุตรขัน 1 คน
2. ทายาทของครูไพบูลย์ บุตรขัน 1 คน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย 1 คน
4. นักวิชาการด้านเพลงลูกทุ่งไทย 1 คน
5. ผู้นำชุมชนบ้านท้องคั้ง ตำบลเชียงรากใหญ่ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี 1 คน

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้เก็บรวบรวม

ข้อมูล

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล มีดังต่อไปนี้

- 1) แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- 2) กล้องบันทึกภาพนิ่งระบบดิจิทัล
- 3) แถบบันทึกเสียง
- 4) กล้องวิดีโอ

ขั้นสรุป

นำเสนอผลวิจัยรูปแบบบทความวิจัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางสังคมในบทเพลงลูกทุ่งของครูไพบูลย์ บุตรขัน” มีดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1) เพลงคำน้ามนม

ขับร้องโดย ชาญ เย็นแชน

คำร้อง-ทำนอง ไพบูลย์ บุตรขัน

คำน้ามนม ชาญ เย็นแชน
ภาสกร 3,448 คลิป • 7 มี.ค. 2018

👍 34 🗣️ 10 ➡️ แชร์ 📌 บันทึก ...

ภาพที่ 2 ยูทูบเพลง “คำน้ามนม”

ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=FWSPznEQhnc>.

คำร้อง

“แม่นี้มีบุญคุณอันใหญ่หลวง ที่เฝ้าหวง
ห่วงลูกแต่หลังเมื่อยังนอนเปล แม่เราเฝ้าไอ้ละเห่
กล่อมลูกน้อยนอนเปลไม่ห่างหันเหไปจนไกล

แต่เล็กจนโตโอ้แม่ถนอม แม่ฝ่ายพอม
ยอมเกิดจากรักลูกปักดวงใจ เติบโตโอ้เล็กจนใหญ่
นี้แหละหนาอะไร มิใช่ใดหนาเพราะคำน้ามนมควรคิด
พินิจให้ดี

คำน้ามนมแม่นี้จะมีอะไรเหมาะสม โอ้วว่า
แม่จำ ลูกคิดถึงคำน้ามนม เลือดในอกผสม กลั่นเป็น
น้ามนมให้ลูกดื่มกิน

คำน้ามนมควรชวนให้ลูกฝึง แต่เมื่อหลัง
เปรียบดั่งฝันฟ้าหนีกว่าแผ่นดิน บวชเรียนพากเพียร
จนสิ้น หยดหนึ่งน้ามนมกิน ทดแทนไม่สิ้นพระคุณแม่เอย”

ความหมายของเพลง

เพลง “คำน้ามนม” บ่งบอกความรัก ความ
เสียสละ และความอดทนของแม่ที่ยอมทำทุกอย่าง
เพื่อลูกรัก แม้จะเหนื่อยยากสักเพียงใดก็จะยอม
ลำบาก เพื่อปกป้องคุ้มครองลูกให้ดีที่สุดเท่าที่แม่
คนหนึ่งจะสามารถทำได้ และยังมีการให้ข้อคิด
ในฐานะผู้เป็นลูกว่า เมื่อเติบโตก็ควรระลึกและ
สำนึกถึงพระคุณแม่ที่เลี้ยงดูเรามา ด้วยการมอบ
ความรัก การดูแลท่าน ให้สมกับคุณค่าที่แม่ใช้
เลี้ยงดูเรามา จากการสัมภาษณ์ลูกศิษย์และทายาท
ของครูไพบูลย์ บุตรขัน ได้ข้อมูลว่า ครูไพบูลย์
ท่านรักและเคารพคุณแม่ของท่านมาก ท่านจึงแต่ง
เพลงนี้แต่คุณแม่ของท่าน

นอกจากนี้ข้อมูลที่ของ รุ่งโรจน์ ภิรมย์อนุกูล (Piromnukul, 2017: 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดี ได้อธิบายไว้ว่า การเกิดน้ำนมแม่ในปรากฏการณ์ “อรรถกถาหมากันสูตรสังขยาสูตร” ในคัมภีร์มัชฌิมนิกาย ผลงานการประพันธ์ของพระพุทธโฆษาจารย์ รจนาใน พ.ศ. 1000 ได้กล่าวว่ามารดายังเป็นทารก ผู้เป็นนั้นให้ดื่มกินน้ำนมในการใดการนั้นโลหิต ในดวงหทัยของมารดาก็แล่นมาถึงแล้วก็บังเกิดเป็นน้ำนมเพราะความรักในอกจึงทำให้เลือดสีขาวเป็นน้ำนม ในท่อนที่ว่า “เลือดในอกผสมกลั่นเป็นน้ำนมให้ลูกดื่มกิน” ซึ่งการประพันธ์คำร้องท่อนนี้เป็นการเปรียบเทียบที่ความหมายลึกซึ้งกินใจ ตอกย้ำว่าน้ำนมเป็นอาหารของทารกนั้นกลั่นจากเลือดเนื้อของผู้เป็นแม่

ภาพสะท้อนบริบทสังคม

ด้านรูปธรรม เพลง “ค่าน้ำนม” สะท้อนถึงสภาพครอบครัวชนบทและวิถีชีวิตในสมัยก่อน ซึ่งผู้หญิงมีบทบาทหน้าที่เป็นช้างเท้าหลัง หรือมีหน้าที่เป็นแม่บ้าน ทำงานอยู่กับบ้าน ทำหน้าที่แม่เพื่อทำหน้าที่เลี้ยงดูบุตรซึ่งเป็นคุณลักษณะของการเป็นแม่ศรีเรือนที่ต้องมีความอดทนและถือเป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ในสังคมไทย

ด้านนามธรรม เพลง “ค่าน้ำนม” สะท้อนถึงค่านิยม ความเชื่อ และจารีตปฏิบัติเรื่องความกตัญญู กตเวทิต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามที่คนไทยปฏิบัติสืบต่อกันมาว่าให้รู้จักการสำนึกและการตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ โดยเฉพาะการบวชทดแทนบุญคุณของผู้ชาย ที่มี

ความเชื่อกันว่าหากชายใดได้บวชเรียนก่อนแต่งงานจะสามารถให้พ่อแม่เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์เป็นต้น และปู่ ย่า ตา ยาย ปिता มารดาและญาติ มีความคาดหวังว่าลูกจะได้เป็นคนดีมีคุณธรรม และเนื้อเพลงนี้แฝงไว้ซึ่งคำสอนและให้ระลึกถึงพระคุณของแม่ที่เลี้ยงดูเรามา และให้ตอบแทนพระคุณและดูแลท่านให้สมกับคุณค่าของน้ำนมแม่ที่ท่านให้เราดื่มกินจนโต

ด้านคุณค่าวรรณกรรม เพลง “ค่าน้ำนม” เป็นคุณค่าทางด้านศีลธรรม ให้ข้อคิดในเรื่องความกตัญญู กตเวทิต่ทำให้ผู้ฟังตระหนักถึงความรัก ความเสียสละที่ยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อลูก การสื่อสารคำร้องผ่านท่วงทำนองยังทำให้ผู้ฟังเกิดความรัก ความคิดถึงสายสัมพันธ์ที่อบอุ่นของแม่จนเกิดความความซาบซึ้งในพระคุณ ลูกทุกคนควรระลึกถึงและตอบแทนพระคุณท่าน ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“...ควร คิดพินิจให้ดี ค่าน้ำนมแม่นี้จะมีอะไรเหมาะสม โอ้วแม่จ๋า ลูกคิดถึงค่าน้ำนม เลือดในอกผสม กลั่นเป็นน้ำนมให้ลูกดื่มกิน

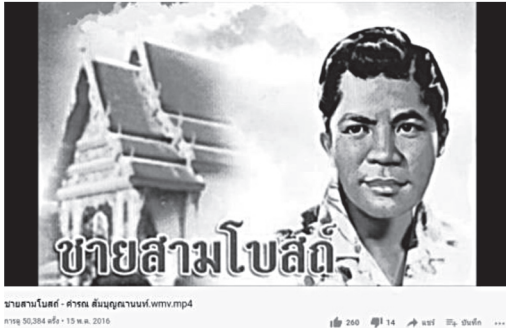
ค่าน้ำนมควรชวนให้ลูกฟัง แต่เมื่อหลังเปรียบดังผืนฟ้าหนักกว่าแผ่นดิน

บวชเรียนพากเพียรจนสิ้น หยดหนึ่งน้ำนมกิน ทดแทนไม่สิ้นพระคุณแม่เอย”

2) เพลงชายสามโบสถ์

ขับร้องโดย คำรณ สัมบุณณานนท์

คำร้อง-ทำนอง ไพบุลย์ บุตรขัน

ภาพที่ 3 ยูทูบเพลง “ชายสามโบสถ์”

ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=6lgQgsSlbqY>.

คำร้อง

“คำคนประณาม ชายสามโบสถ์ทราชม
ชั่วช้าสามานย์ ประณามหญิงสามผัวผ่าน เป็นคน
จัญทาลไม่ขอคบพา โธ่เอ๋ย อนิจจาโกนหัวผากตัว
ในศาสนา แต่คำเขาวาปวดใจให้คิดทุกที

มีมารผจญสุดแสนจะทน บวชแล้วจำลา
จากเรือนเหมือนเสือหนีป่า มารเสาะตามมาจอล้าง
ราวี บวชแล้วสักทุกทีเป็นเสียอย่างนี้แหละพี่น้องเอ๋ย
ดังคำเขาเอ๋ยบวชเสียผ้าเหลือง

ข้าบวชมาแล้วโบสถ์หนึ่ง ขาบซึ่งได้แทน
คุณแม่ ค่าน้ำนมแก แทนทดหมดเปลืองมารตาม
ทางหนี มีเรื่องต้องแหกผ้าเหลืองสึกมา มันฟ้อง
อุปชฌาย์แค้นข้ากลัดหนอง

คนมองข้าทราชมเหยียดหยามหมดดี
ต้องหนีหน้าไป เกือบเป็นเสือสาบเสียใหญ่ข้าต้อง

กลับใจไหว้พระคัมครอง บวชซ้ำใหม่ใคร่ปอง ใจหวัง
สร้างบุญในโบสถ์ที่สอง พึ่งธรรมะสองที่สร้างบาปมา
ข้าเป็นชายสองโบสถ์ หากโบสถ์สามนี้
ยังไม่แน่ โลกหมุนปรวนแปรสุดแท้จะพากลายเป็น
ชายชั่วดังว่า หวังศาสนากลับใจแต่แล้วเหตุไฉน
เขาไม่อดทน

จึงวอนไหว้วิง ชายหญิงที่ฟังด้วยน้ำตาคลอ
โปรดจงสงสารขานต่อ แต่พอข้ามีบาปเคราะห์ก็บุญ
ข้าหวังพึ่งพุทธคุณ เซแล้วอย่าซ้ำอย่าเหยียบจนขุน
ร่มโพธิ์พระอุ้น ข้าขอบวชนานจนตาย”

ความหมายของเพลง

สำนวน “ชายสามโบสถ์” ตามความหมาย
ของราชบัณฑิตยสถาน (Royal, 2013: 376) หมายถึง
ผู้ชายที่บวชแล้วสึกถึงสามหน มักใช้คู่กับ สำนวน
“หญิงสามผัว” หมายถึง ผู้หญิงที่มีสามีถึงสามคน
ใช้พูดตำหนิเหยียดหยามว่าเป็นหญิงไม่ดี (Royal,
2513: 1281) สำนวนนี้หมายความว่าผู้ชายที่บวช
มาแล้วสามครั้งกับผู้หญิงที่ผ่านการมีสามีมาแล้ว
สามคน โบราณมีข้อห้ามมิให้เพศตรงข้ามไปมี
สัมพันธ์ทางรักใคร่หรือชู้สาวด้วย หมายถึงผู้หญิง
ไม่ควรไปมีสามีประเภทนี้ หรือผู้ชายก็ไม่ควรไปมี
ภรรยาประเภทนี้ ซึ่งตามความเข้าใจว่าบุคคล
ประเภทนี้ใจคอไม่มั่นคงหรือรวนเรได้ โดยสังเกต
เอาอาการกระทำเป็นเครื่องวัด แต่มาถึงสมัยนี้
เข้าใจว่าคงจะไม่มีใครเชื่อถือกันเท่าไรนัก อาจเป็น
สำนวนที่เขียนขึ้นเพื่อให้คล้องจองกันก็ได้ “ชาย
สามโบสถ์ หญิงสามผัว” เพื่อให้เห็นว่า เป็นคน
ไม่หนักแน่น เปลี่ยนใจง่าย

คำว่า “ชายสามโบสถ์” ใช้พูดเป็นเชิงตำหนิ
ว่าเป็นคนที่ไม่น่าคบ เปรียบเปรยกับผู้ชายที่เคยผ่าน
การบวชมาแล้วสามครั้ง นอกจากนี้ยังมีข้อมูลว่า

ที่กล่าวถึงสมเด็จพระสังฆราชได้ทรงตรัสถึงชายสามโบสถ์ว่า “คำว่าชายสามโบสถ์ นั่นคือบวชทางพุทธ แล้วอยากมีเมียก็บวชทางคริสต์ อยากมีเมียสักคนก็ไปนับถืออิสลาม คนแบบนี้ต่างหากจึงจะเรียกว่าชายสามโบสถ์” ซึ่งข้อความนี้หมายถึงคนที่เปลี่ยนศาสนาถึงสามครั้งก็เป็นได้

คำร้องที่ ครูไพบูลย์ บุตรขัน ได้ประพันธ์ไว้กล่าวถึง การตัดพ้อน้อยใจของชายที่บวชมาแล้วสามครั้ง ว่าชายที่เป็นเช่นนั้นเขาเองก็มีความเสียใจ เพราะถูกสังคมประณามว่าคบไม่ได้ แทนที่จะได้บวชเพื่อทดแทนพระคุณแม่และองค์อุปถัมภ์ แต่กลับทำให้ท่านเสียใจ และถูกผู้คนในสังคมเหยียดหยามว่าเป็นชายชั่วที่มีจิตใจโลเล หวังจะใช้ศาสนายึดเหนี่ยวจิตใจแต่กลับบวชแล้วได้บาป ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“ข้าบวชมาแล้วโบสถ์หนึ่ง ชาบซึ่ง
ได้แทนคุณแม่ ค่าน้ำนมแม่ แทนทดหมดเปลือง

มารตามทวงหนี้ มีเรื่องต้องแหกผ้าเหลือง
สึกมา มันฟ้องอุปถัมภ์แค้นข้ากลัดหนอง

คนมองข้าทราบดีเหยียดหยามหมดดี
ต้องหนีหน้าไป เกือบเป็นเลื่อสาบเสียใหญ่

ข้าต้องกลับใจไหว้พระคุ้มครอง บวชซ้ำ
ใหม่ใคร่ปอง ใจหวังสร้างบุญในโบสถ์ที่สอง
พึงธรรมะสองที่สร้างบาปมา”

คำร้องของบทเพลงนี้สะท้อนความเชื่อเรื่องบุญกรรม การกระทำ ว่าชายว่าไม่ควรบวชและสึกถึงสามครั้ง เพราะถือว่าเป็นบุคคลที่ขัดต่อจารีตประเพณี อีกทั้งการบวชเรียนพระธรรมคำสอนด้านศีลธรรมและจริยธรรมของพระพุทธเจ้าแต่ก็ยังไม่สามารถครองตนในสมณเพศได้ การบวชแต่ละครั้งต้องมีอุปสรรคเหมือนมีมารผจญทุกครั้งทำให้

ไม่สามารถบวชได้สำเร็จ ซึ่งตัวเขาเองก็อยากจะบวชไปจนสิ้นชีวิต

ภาพสะท้อนบริบทสังคม

ด้านรูปธรรม เพลง “ชายสามโบสถ์” สะท้อนถึงข้อปฏิบัติในสังคมของชายไทยที่ควรหลีกเลี่ยงการบวชซ้ำถึงสามครั้ง

ด้านนามธรรม เพลง “ชายสามโบสถ์” สะท้อนค่านิยมเรื่องการได้บวชเรียนเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนา การที่คนที่มีความทุกข์มักใช้หลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาเป็นหนทางแห่งการดับทุกข์หรือเป็นที่พักพิงใจ และยังสะท้อนเรื่องความเชื่อเรื่อง “มารมาผจญ” ในการทำสิ่งอันใดแล้วไม่ประสบความสำเร็จหรือบรรลุผล ซึ่งการบวชแบบนี้ถือเป็นข้อห้ามทางสังคม นอกจากนี้สังคมไทยยังมีความเชื่อและค่านิยมว่าชายใดที่บวชหรือผ่านการบวชถึงสามครั้งเป็นคนที่ไม่ควรคบ มีจิตใจโลเลไม่มั่นคง

ด้านคุณค่าวรรณกรรม เพลง “ชายสามโบสถ์” เป็นคุณค่าด้านทักษะเชิงวิจารณ์ มีข้อคิดในเรื่องทักษะการวิเคราะห์และพิจารณาในการปฏิบัติตนตามขนบประเพณีดั้งเดิมกับแนวคิดในปัจจุบัน โดยกล่าวถึงผู้ชายที่บวชมาแล้วสามครั้งกับผู้หญิงที่ผ่านการมีสามีมาแล้วสามคน ซึ่งในสมัยโบราณถือเป็นข้อห้าม แต่ในปัจจุบันยึดถือเหตุผลที่ส่งผลให้เกิดการกระทำนั้น ๆ ของแต่ละบุคคลเป็นเครื่องวัด ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“...จึงวอนไหว้วิง ชายหญิงที่ฟังด้วย
น้ำตาคลอ โปรดจงสงสารขานต่อ แต่พอข้ามี
บาปเคราะห์ก็บุญ ข้าหวังพึ่งพุทธคุณ เซแล้ว
อย่าซ้ำอย่าเหยียบจนซุน ร่มโพธิ์พระอุ่น ข้าขอ
บวชนานจนตาย...”

3) เพลงโลกนี่คือละคร

ขับร้องโดย สุเทพ วงศ์กำแหง
คำร้อง-ทำนอง ไพบุลย์ บุตรชั้น

ภาพที่ 4 ยูทูปเพลง “โลกนี่คือละคร”

ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=WQJiBJ2tVWI>.

คำร้อง

“โลกนี่นี้ดูยิ่งดูยกย่อน เปรียบเหมือนละคร ถึงบทเมื่อตอนเราใจ บทบาทลีลาแตกต่างกันไป ถึงสูงเพียงใด ต่างจบลงไปเหมือนกัน

เกิดมาต้องตายร่างกายผู้พิง ผู้คนเขาซัง คดียิ่งระวัง ไหวหวั่น ต่างเกิดกันมาร่วมโลกเดียวกัน ถือผิวซังพรรณ บ้างเหยียดหยันกันเหลือเกิน

โลกนี่คือละคร บทบาทบางตอน ชีวิตยกย่อนยับเยิน ชีวิตบางคนรุ่งเรืองจำเริญแสนเพลิน เหมือนเดินอยู่บนหนทางวิมาน

โลกนี่นี้ดูยิ่งดูเศร้าใจ ชั่วชีวิตวัยหม่น

เปลี่ยนผันไปเหมือนม่าน ปิดฉากเรื่องราวของผดผอง ตระการ ครั้นแล้วไม่นาน เป็ดม่านเป็นความเศร้าใจ”

ความหมายของเพลง

เพลง “โลกนี่คือละคร” เนื้อเพลงมีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง โดยมีปรัชญาซ่อนอยู่จากการเปรียบเทียบค่าความเป็นคนและโลกเรานี้ออกมาเป็นร้อยกรอง รวมทั้งสอดใส่ทำนองออกมาเป็นเพลงที่ไพเราะซาบซึ้ง โดยเฉพาะท่อนที่ว่า “โลกนี่คือละคร บทบาทบางตอน ชีวิตยกย่อนยับเยิน” เปรียบว่าชีวิตคนเราเป็นเหมือนละคร เมื่อตายลงก็เหมือนปิดฉากทุกเรื่อง “...ปิดฉากเรื่องราวของผดผอง ตระการตา ครั้นแล้วไม่นาน เป็ดม่านเป็นความเศร้าใจ...” ของวัฒน์ วรรณยางกูร, (Wanyangkun, 2012: 104-105) ที่สรุปว่าแม้คนเราจะครุ่นคิดเกี่ยวกับชีวิตจนเข้าใจ แต่ก็ยังเศร้าใจ

เนื้อหาความหมายของเพลงนี้สื่อให้เห็นถึงสัจธรรมของชีวิตคนเราว่ามีขึ้นมีลง และเปรียบเปรยถึงการที่คนแต่ละคนต้องทำหน้าที่ในการใช้ชีวิตซึ่งไม่ต่างจากบทละคร บางครั้งสุขบางครั้งทุกข์ปะปนกันไป แต่ในที่สุดทุกคนก็ต้องจบชีวิตเหมือนกันทั้งสิ้น

ภาพสะท้อนบริบทสังคม

ด้านรูปธรรม เพลง “โลกนี่คือละคร” สะท้อนถึงสัจธรรมของชีวิตแต่ละคนที่มียุทธศาสตร์หน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป ได้พบกับเหตุการณ์แตกต่างกัน มีทั้งสุขและทุกข์ปะปนกัน ท้ายที่สุดทุกคนต้องเสียชีวิต คล้ายกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งเป็นไปตามหลักธรรมชาติ

ด้านนามธรรม เพลง “โลกนี่คือละคร” สะท้อนถึงเรื่องของความสุข ความทุกข์ ลาภ ยศ สรรเสริญ ว่าเป็นสิ่งไม่แน่นอน ทุกคนต้องผ่าน

ความทุกข์ในการเป็นมนุษย์เหมือนละครที่มีหลายเรื่อง หลายรสชาติ หลายบทบาท แต่ความตายเป็นสิ่งที่แน่นอน โดยเฉพาะตอนที่ว่า “โลกนี้ดูยิ่งดูเศร้าใจชั่วชีวิตวัยหม่นเปลี่ยนผันไปเหมือนม่านปิดฉากเรื่องรองผุดผ่องตระการ ครั้นแล้วไม่นานเปิดผ่านเป็นความเศร้าใจ” มีการใช้คำที่แฝงความหมายลึกซึ้ง คือคำว่า “เปิดฉาก” และคำว่า “ปิดม่าน”

ด้านคุณค่าวรรณกรรม เพลง “โลกนี้คือละคร” เป็นคุณค่าด้านปัญญา โดยถ่ายทอดให้ผู้ฟังมีทัศนคติที่กว้างขึ้น ไม่ยึดมั่นกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความสุขหรือความทุกข์ในปัจจุบัน โดยให้ข้อคิดที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ในเรื่องสัจธรรมของชีวิต ว่าท้ายที่สุดของทุกคนย่อมเป็นไปตามหลักธรรมชาติ ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“โลกนี้ดูยิ่งดูดยอกย้อน
เปรียบเหมือนละคร
ถึงบทเมื่อตอนเศร้าใจ
บทบาทลีลาแตกต่างกันไป
ถึงสูงเพียงใด ต่างจบลงไปเหมือนกัน...”
“...โลกนี้ดูยิ่งดูเศร้าใจ ชั่วชีวิตวัย
หม่นเปลี่ยนผันไปเหมือนม่าน
ปิดฉากเรื่องรองผุดผ่องตระการ
ครั้นแล้วไม่นาน เปิดผ่านเป็นความเศร้าใจ”

4) เพลงบุพเพสันนิวาส

ขับร้องโดย ศรศิรี ศรีประจวบ
คำร้อง-ทำนอง ไพบุลย์ บุตรขัน

ภาพที่ 5 ยูทูบเพลง “บุพเพสันนิวาส”

ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=r0h4WlzVbc4>.

คำร้อง

“เนื้อคู่กันแล้วก็คงไม่แคล้ว กันไปได้
ถ้าเคยทำบุญร่วมไว้ ถึงจะยังงี้ก็ต้อง เจอะกัน
เขาเรียกบุพเพสันนิวาส สร้างสรรค์ คงเคยตกบาตร
ร่วมขัน สร้างโบสถ์ร่วมกันไว้เมื่อชาติก่อน

น้องสบตาพี่ ไม่หลบตาหนี พี่รู้แน่ หัวใจ
ของพี่พ่ายแพ้ รักน้องสืพรเสียแล้วแน่นอน รักเกิด
จากใจ ใครมิได้ เสี้ยมสอนมิใช่ภาพลวงภาพหลอน
พี่รักบังอรคงเพราะบุพเพ

พี่เป็นคนจริงพูดจริงทำจริง น้อง หญิง
อย่าฟังสนเท่ห์ อย่าฟังขว้างทิ้ง นี่คือเพชรจริง
มิใช่เพชรเก๊ เมื่อรักพี่แล้ว อย่ารวนอย่าเรนะน้องจำ

เนื้อคู่กันแล้วก็คงไม่แคล้ว คงไม่คลาด ถ้าเราทำบุญร่วมชาติ ขอยอมเป็นทาสแม่ดวงสุดา เพราะว่าบุพเพสันนิวาสเรียกหา พี่จึงมั่นใจแน่นหนา ว่าขวัญชีวาคงไม่ต้อรอน”

ความหมายของเพลง

เพลง “บุพเพสันนิวาส” เป็นเพลงที่กล่าวถึงการเกี้ยวสาว โดยเปรียบถึงความเชื่อด้านคู่ครอง เนื้อหาความหมายกล่าวถึงเมื่อชายหนุ่มได้พบเจอหญิงสาว เป็นเพราะผลบุญที่เคยทำบุญร่วมกันมาก่อนเมื่อชาติที่แล้ว จึงทำให้ได้มาพบกันและต้องเป็นเนื้อคู่กันในชาตินี้

นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเรื่องความรักของชายหญิงว่าสามารถเกิดความรู้สึกรักจากสัญชาตญาณ หรือเรื่องราวเหตุการณ์ความรักที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“น้องสบตาพี่ ไม่หลบตาหนี พี่รู้แน่
หัวใจของพี่พ่ายแพ้ รักน้องสืพรเสียแล้ว
แน่อนอน รักเกิดจากใจ ใครมิได้ เลี่ยมสอน
มิใช่ภาพลวงภาพหลอน พี่รักบังอร
คงเพราะบุพเพ”

ภาพสะท้อนบริบทสังคม

ด้านรูปธรรม เพลง “บุพเพสันนิวาส” สะท้อนเรื่องการทำบุญและสร้างกุศลซึ่งอยู่คู่กับวิถีคนไทยกับพุทธศาสนามาช้านาน

ด้านนามธรรม เพลง “บุพเพสันนิวาส” สะท้อนถึงเรื่องความเชื่อของคนไทยด้านคู่ครอง วิชัย เทียนถาวร (Thienthavorn 2017: 1) กล่าวว่า “...คนโบราณเชื่อว่าคนที่เป็เนื้อคู่กันนั้น มักมีดวงและจิตสัมผัสกันอยู่ไม่ว่าจะภพไหนชาติไหน ก็ย่อมกลับมาเป็นคู่ครองรักกันเสมอ...” ดังสำนวน

“คู่กันแล้วไม่แคล้วกัน” หรือ “การตักบาตรร่วมกัน” หมายถึงคนที่เป็เนื้อคู่กันต้องเคยร่วมบุญกัน ในชาติที่แล้ว เคยทำบุญสร้างโบสถ์ด้วยกัน เป็นต้น คำร้องเหล่านี้แสดงถึงความเชื่อของสังคมที่มีต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งส่งผลยังเรื่องความรักของหนุ่มสาวด้วย โดยเชื่อว่าการที่จะได้ครองคู่กับใครสักคนนั้นเป็นผลบุญที่ได้สร้างไว้ในชาติก่อน หรือเพียงพบหน้าและสบตากันก็รับรู้ได้ทันที เสมือนเคยได้เจอและคุ้นเคยกันมาก่อน นอกจากนี้ยังมีการเปรียบเปรยว่า “ขอให้จิตใจแข็งแรงแรงดังเพชร” ซึ่งหมายถึงคนที่มีรักเดียว หนึ่งคน และมั่นคง

ด้านคุณค่าวรรณกรรม เพลง “บุพเพสันนิวาส” เป็นคุณค่าด้านศีลธรรมและความเชื่อ ด้านการทำบุญ การกำหนดคู่ครอง โดยใช้กุศโลบาย เรื่องการทำบุญร่วมกันในชาตินี้จะส่งผลให้ได้ครองคู่กันในชาติต่อมา ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“เนื้อคู่กันแล้วก็คงไม่แคล้ว กันไปได้
ถ้าเคยทำบุญร่วมไว้ ถึงจะยังไ้ก็ต้อง เจอะกัน
เขาเรียกบุพเพสันนิวาส สร้างสรรค์ คงเคยตักบาตร
ร่วมชั้น สร้างโบสถ์ร่วมกันไว้เมื่อชาติก่อน...”

“...เนื้อคู่กันแล้วก็คงไม่แคล้ว คงไม่คลาด
ถ้าเราทำบุญร่วมชาติ ขอยอมเป็นทาสแม่ดวงสุดา
เพราะว่าบุพเพสันนิวาสเรียกหา พี่จึงมั่นใจแน่นหนา
ว่าขวัญชีวาคงไม่ต้อรอน”

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางสังคมจากคำร้องในบทเพลงลูกทุ่งไทยของครูไพบุลย์ บุตรขัน มีบทเพลงที่สะท้อนวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม คำสอน และจารีตประเพณี

ได้แก่ เพลง “ค่าน้ำนม” และเพลง “ชายสามโบสถ์” เพลงที่สะท้อนสังคม ของชีวิต คือเพลง “โลกนี้คือละคร” และเพลงที่สะท้อนเรื่องราวความรักของหนุ่มสาว คือเพลง “บุพเพสันนิวาส” แม้สภาพสังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่คนส่วนใหญ่ยังระลึกถึงความหมายในบทเพลงที่ส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมอันดีงามของคนไทยในยุคต่อมา

การศึกษาแนวคิดด้านคติชน พบว่า บทเพลงของ ครูไพบูลย์ บุตรขัน บรรยายเรื่องราวและกล่าวถึงบริบทด้านสังคมของไทยในช่วงที่บ้านเมืองกำลังเปลี่ยนแปลงสู่ยุคอุตสาหกรรมเบาได้อย่างชัดเจน ด้านรูปธรรม ได้แก่ วิถีชีวิต และการประเพณีตามจารีตประเพณี ด้านนามธรรม ได้แก่ ความเชื่อและเชื่อมโยงในคำสอนของพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับแนวคิดของ ภิญโญ เวชโช (Vejcho, 2018: 11) ที่ว่า “...คติชนยังเป็นเครื่องมือให้เข้าใจสภาพชีวิตมนุษย์ที่สะท้อนภาพทางสังคม ตั้งแต่เกิดจนตาย คติชนมักแทรกอยู่ในนิทาน ตำนาน สุภาษิต คำพังเพย การแสดง การละเล่น และเพลงพื้นบ้าน” และงานวิจัย ของ ณกมล ปุญเขตต์ทิกุล (Punyakhethikul, 2014: 141) ที่ได้สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อถอดองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งของ ครูไพบูลย์ บุตรขัน พบว่า เพลงของครูไพบูลย์ บุตรขัน เป็นภูมิปัญญาด้านประเพณี ด้านค่านิยม และความกตัญญู ด้านศาสนา ด้านศิลปะการประพันธ์ และด้านดนตรีและเพลงพื้นบ้าน

การใช้ภาษาและคำร้องของครูไพบูลย์ บุตรขัน ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ครูไพบูลย์ติดตามข่าวสารบ้านเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์และ

ฟังวิทยุเกือบตลอดทั้งวัน อีกส่วนหนึ่งเกิดจากการใช้จินตนาการและความสามารถด้านภาษาไทย ทำให้ผู้ฟังจินตนาการและสร้างมโนภาพตามได้ ตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง ซึ่งถือว่าสามารถทำให้ผู้ฟังเข้าถึงอารมณ์ คุณค่า และอรรถรสด้านสุนทรียะได้โดยง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสพงศ์ ผิวพอใช้ (Pewpowsuay, 2006: 3) ที่ศึกษาเพลงของศิริพร อำไพพงษ์ พบว่าการใช้ภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผลงานมีการใช้ภาษาเข้าใจง่ายตรงไปตรงมา เนื้อหาของบทเพลงแสดงลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ คือการสะท้อนภาพชีวิตของชาวชนบท และการสะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม (2) การเลือกใช้ภาษาที่ไพเราะลึกซึ้ง ซึ่งปรากฏในเพลงที่มีการผสมผสานสไตล์ลูกทุ่งไทยกับสไตล์ของดนตรีสมัยนิยม คำร้องส่วนมากมีฉันทลักษณ์จากบทกวี มีการเปรียบเทียบ การใช้สำนวนที่ภาษาสละสลวย

นอกจากการใช้ภาษาที่มีความหมายดีแล้ว เพลงของครูไพบูลย์ บุตรขัน ยังก่อให้เกิดการพัฒนาต่อวงการดนตรีของไทยหลายด้าน เช่น เพลง “ค่าน้ำนม” มีเนื้อหาความหมายลึกซึ้ง กินใจ จนทำให้เป็นเพลงอมตะประจำวันแม่แห่งชาติ หลังจากได้เผยแพร่ทางสถานีวิทยุ หรือเพลง “โลกนี้คือละคร” ที่จัดว่าเป็นการขับร้องแบบลูกกรุง เพราะมีวิธีการขับร้องผสมผสานแบบตะวันตกในยุคแรก ๆ รวมถึงเพลง “บุพเพสันนิวาส” ที่ครูไพบูลย์ แต่งให้ ศรีคีรี ศรีประจวบ โดยให้ความสำคัญเรื่องความถนัดของนักร้อง เพราะศรีคีรีสามารถเทคนิคการขับร้องแบบโหนเสียงได้ดี จนเป็นเอกลักษณ์ เป็นต้น วิธีการประพันธ์คำร้องของครูไพบูลย์ตกทอดมาถึงลูกศิษย์ที่ประพันธ์

เพลงยุคต่อมา โดยเฉพาะตลาดเพลงลูกกรุง ลูกทุ่ง หรือตลาดเพลงเพื่อชีวิต ที่มักนำคำสอน หลักธรรม สุภาษิต คำพังเพยมาปรากฏในคำร้อง เพราะสามารถ ทำผู้ฟังเกิดความคุ้นเคย เป็นช่องทางทำให้เข้าใจ ความหมายหรือแง่คิดผ่านเพลงได้รวดเร็วและง่าย ต่อการจดจำ

คำร้องในบทเพลงที่โดดเด่นยังส่งผลทำให้ ศิลปินนักร้องโด่งดังไปด้วย ดังพบปรากฏการณ์ ที่สะท้อนการตอบรับศิลปินไทยจากสังคม เช่น การประกาศให้รางวัลแก่ศิลปินด้านความบันเทิง รางวัลประพุดิตินเป็นแบบอย่างสังคม และรางวัล การยอมรับจากประชาชนแบบป๊อปปูล่าร์โหวต เป็นต้น ส่งผลศิลปินยังมีชื่อเสียงโด่งดัง และ ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ ในความนิยมดนตรีลูกทุ่งหรือดนตรีสมัยนิยม อย่างก้าวกระโดดของธุรกิจดนตรีพาณิชย์ของไทย ภายหลังภาวะเศรษฐกิจฝืดเคือง พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ความนิยมเพลงป๊อปปูล่าร์ลดลงขณะที่ ความนิยมเพลงลูกทุ่งมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็นเพลง กระแสหลัก ทำให้พัฒนาการเพลงลูกทุ่งไทยเติบโต ยังปัจจุบัน

อีกด้านหนึ่ง การให้คุณค่าด้านวรรณศิลป์ จากบทเพลงในสังคมเกิดพัฒนาการอย่างแพร่หลาย อาทิ รางวัลเชิดชูบุคคลเพลงลูกทุ่งที่ใช้ภาษาไทย ดีเด่น สามารถทำให้งานเพลงลูกทุ่งได้พัฒนาและ ยกระดับมาตรฐานของชาติ อันได้รับความร่วมมือ จากองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งศิลปินและสื่อมวลชน ถือเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติ และสืบสานภูมิปัญญา วัฒนธรรมไทยแบบองค์รวม

ผลวิจัยนี้สามารถเป็นแนวทางในการ นำไปใช้ประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาด้านวรรณกรรม ไทย ซึ่งผู้อ่านสามารถตีความว่าผู้ประพันธ์มีเจตนา นำเสนอแง่คิดหรือแง่มุมต่าง ๆ อย่างไร เพราะ การศึกษาวรรณกรรมผ่านบทเพลงสามารถทำให้ ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ เข้าถึงอรรถรสและคล้อยตาม ได้มากกว่างานเขียนทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ควรมีการศึกษา บทเพลงอื่น ๆ ของครูไพบูลย์ บุตรขัน เนื่องจาก ยังมีผลงานเพลงอีกเป็นจำนวนมากที่ได้รับความนิยม และมีความหลากหลายด้านวรรณศิลป์

REFERENCES

- Pewpowsuay, P. (2006). *Isan Luk Thung Song and Characteristics of Language Use and Reflection of Local Culture*. Full story of the 44th Academic Conference of Kasetsart University (pages 520-528).
- Piromnukul, R. (2017). "Commentary for Mahakan Sutra Sungkaya Sutra in Scriptures of the Middle Ages" (Online). Available//https://www.matichon.co.th/education/news_626823.
- Punyakhethikul, N. (2014). *Paiboon Butkhan and the Social and Cultural Wisdom Appearing in Thai Lukthung songs*. Bangkok: Phranakhon Rajabhat University.

- Royal Academy. (2013). **Dictionary, Royal Institute Edition 2011**. Bangkok: Siri Wattana Interprint.
- Theparat, A. (2006). **Considering the value of literature**. (Online). http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/chanthaburi/aumara_t/index.html.
- Thienthavorn, W. (2017). **Buppesanniwat**. (Online). Available//https://www.maticchon.co.th/columnists/news_506681.
- Vejcho, P. (2018). **Folklore**. Yala: Yala Rajabhat University.
- Wanyangkun, W. (2012). **Competent author Lukthungphaiboon Butkhan**. (4th printing). Bangkok: Freeform Publishing.
- Youtube.com. (2016). **Bupphesanniwat**. (Online). Available//<https://www.youtube.com/watch?v=r0h4WlZVbc4>.
- Youtube.com. (2016). **Chai Sam Bot**. (Online). Available//<https://www.youtube.com/watch?v=6lgQgsSIbqY>.
- Youtube.com. (2018). **Kha Namnom**. (Online). Available//<https://www.youtube.com/watch?v=FWSPznEQhnc>.
- Youtube.com. (2015). **Lok Ni Khue Lakhon**. (Online). Available//<https://www.youtube.com/watch?v=WQJiBJ2tVWI>.

.....